

rói kormány között állandó az érintkezés. Szerbia löfegyvereket, ágyukat is küldött Montenegróba, sőt hír érkezett arról is, hogy *szerb csapatok mentek Montenegróba*. Egész Montenegróban szintén háborús a kedv. Rendkívül nagyjelentőségű és a helyzetre jellemző, hogy *montenegrói katonák betörték Albánia területére és harminc helységet föl-*

égettek és fontos stratégiai pontokat megszállottak.

Berlinből jelentik: A *Lokalanzeiger* szerint diplomáciai körökben nem tagadják, hogy a küszöbön lévő demars súlyossá teszi a helyzetet, bizni lehet azonban abban, hogy a krízis kizárólag a monarchia és Szerbia közt lesz elszigetelve.

ADMKE újabb térhódításai a Délvidéken.

(Saját tudósítónkól.) Vasárnap délelőtt a DMKE igazgatósága ülést tartott, amelyen Scossa Dezső királyi tanácsos, az egyesület ügyvezető alelnöke a DMKE újabb térhódításairól és egyéb ügyekről tett jelentést. Az ülésen tizenhét igazgatósági tag jelent meg, akiknek az üdvözlése után az elnöklő Scossa Dezső a trónörökös-pár tragikus haláláról emlékezett meg a következő beszédben:

— Tek Igazgatóság! Amidőn a tek. Igazgatóságot üdvözlölni szerencsém van, legelső feladatunknak tekintem megemlékezni arról a rémes és szomorú eseményről, hogy Ő felsége Ferenc Ferdinánd, a magyar korona örököse fenséges mejével együtt f. é. június hó 28-án gyilkos merényletnek lettek áldozataivá. A milyen mély megdöbbenést keltett egész magyar hazánkban az ősi dinasztia hatalmas hajtásának hirtelen és váratlan tragikus halála, ép olyan undorral vett tudomást az egész művelt világ arról a gáztettől, amely megfosztotta a monarchiát a kettős trón utódjától, súlyos gyászt hozott szeretett agg királyunkra és nemzetünkre s korai árvaságra juttatott három drága gyermeket, annak a példás családi életnek féltett kincseit, amely minden jóérzésű ember rokonzását biztosította a főherceg és fenséges neje iránt. A boldogult királyi herceg több ízben vadászott szomszédunkban, amely alkalmakkor élénken érdeklődött népünk gazdasági és kulturális viszonyai iránt, szívesen hallgatta a magyar zenét és dalokat e leeresztő nyájassága mindenkit büvölkébe vonzott, akikkel csak érintkezett, azért talán a mi gyászunk fokozottabb, a mi tiszteletünk határtalanabb a fenséges áldozatok iránt. A gondviselés rendelkezésében azonban meg kell nyugodnunk, de a jövőbe vetett reményeink megsemmisülésének sötét gyászában csak fokozottabb szeretettel hatványozott alattvalói hűséggel tekintünk szeretett királyunk felszentelt alakjára s áhitattal könyörögünk a mindenhatóhoz, hogy áldja és tartsa meg még igen-igen sokáig népeinek boldogulására!

— Indítványozom, mondja ki a tek. Igazgatóság, hogy Egyesületünk, amely azt a szent célt szolgálja, hogy e hazának minden polgára a testvéri szeretetben és egymás megértésében egyesüljön, a működése körében közelében elkövetett aljas, gaz merénylet fölött érzett legteljesebb megvetését fejezi ki s annak szerzői és végrehajtói legszörűbb megbüntetését várja és reméli. Ő felsége emlékezetét *jegyzőkönyvének egy külön gyászlapjára iktatja*, melyen átérzett részvételének pedig kifejezést ad s *hódolatul teljes részvétfeliratát a miniszterelnök útján a trón számolyához terjeszti!*

Az elnök indítványát egyhangúlag elfogadják. Ezután az egyesület folyó ügyeiről szólt be az ügyvezető alelnök. Fölsorolta azokat a községeket, amelyek részint alapító, részint rendes tagokul az egyesületbe belépettek. Mintegy *huszonöt délvidéki község* csatlakozott újabban a DMKE-hez. Ez az örömdetes térhódítás — amint Scossa mondta — az egyesület vezetőség abbéli törekvésének az eredménye, amellyel az egyesület községi alapokra kívánja helyezni s

odatörekszenek, hogy az egyesület területén lévő községek támogatását nagyobb erővel és oly módon biztosítsák, hogy azok a költségvetésükben bizonyos összeget vegyenek fel a DMKE céljaira, ezzel szemben az egyesület az iskolán kívül valló népoktatás terheit viselné. Evégből tüzetes tájékoztatást küldtek szét a fiókosztályoknak, amelyben megjelölték az irányt, amelyen haladhatnak és a módokat, amelyek a vezetőség intencióinak megvalósítására alkalmasak.

(A DMKE munkája a Délvidéken.)

— Az *ujvidéki* osztályban felmerült elmentések — folytatta a jelentést az ügyvezető — *eloszlottak* és személyes közbenjárással sikerült ezen osztály békés munkálkodását továbbra is biztosítani. Az osztály közgyűlésén Szlary Kornél dr. választott elnökül s a 70 tagú választmányban Ujvidék városának és környékének legelőkelőbbjei foglaltak helyet. E választmány, mint legközelebb eső céljára, az ottani *kulturház* létesítésére helyezi tevékenységének fókuszát s e részben a város támogatására is számít.

Az *ujvidéki* osztály területén az ugynevezett eszákias községekben lévő kincstári földeknek az ottani magyar lakosság között való fölparcellázása iránt a földmivelésügyi miniszter urhoz tüzetes és indokolt felterjesztést tettünk, hivatkozván arra, hogy *e földdarabok jövedelmet ma nem hoznak*. Sajkáslak, Monsor, Alsó- és Felsőkabol, Csurog, Sajkásgyörgye, Titel és Zsablya községek magyar lakosai pedig ezáltal *nemcsak a kivándorlástól mentetnek meg, hanem az ottani ugys kevés számú magyarság megerősítésére helyhez köttetnek*. Az osztály tagjainak száma 509, kulturális kiadása volt 1590, vagyona több mint 3000 korona. A múlt évben a szabadoktatás terjesztésére fektette a fókuszát és könyvtárát gyarapította.

— *Pancsován* szintén személyes közbenjárás után a Gromm Dezső magyar nyelvterjesztő egyesületünkkel való fuzióját véglegeltük akként, hogy ezen egyesület Pancsova város, az antalfalvi, alibunári és pancsovai járás és Székelykeve község területére kiterjedő hatáskörrel, mint a DMKE fiókja, veszi föl a működést s tekintélyes vagyonával (10,000 korona) középiskolai tanulók számára *internátust állít és tart fenn s a Pancsován létesítendő kulturpalotának létesítését munkálja.*

(Csanádmegyében.)

— Osztályaink és fiókjaink múlt évi működéséről azok jelentései számolnak be. Ezek közül a *legjelentősebb a csanádmegyei osztályé*, amelyből kiemeljük, hogy az ottani internátus vezetése Gebe Mihály főgimnáziumi tanár szakavatott kezeibe került s az intézetben 157 tanuló lakott. Az internátust központi pénztárunk 1057 K 49 fillérrel segítette és 10,000 korona államségélyt élvezett. Második kulturintézménye az osztálynak a *munkásgimnázium*, ahol 35—40 munkás tanult novembertől február végéig. Az osztály a szabadoktatás ügyét is melegen felkarolta s Makón 12 előadást tartott. Harmadik alkotása a *DMKE ifjúsági egyesület*, amelynek immár 109 rendes, 3 alapító és 38 pártoló tagja van. A népiskolából kikerült mindkét nembeli ifjúság művelését szolgáló eme két intézmény működése vasárnapi összejövetelekkel kapcsolatos felolvasásokból, 2 műkedvelői előadásból és alkalmi ünnepségekből állott. Sajnálatos, hogy az osztálynak a női továbbképző tanfolyam felállításá-

sára irányuló törekvése eddig nem részesült olyan felkarolásban, amint megérdemelte volna.

Az osztály pénztári forgalma 1913-ban 4571 korona 70 fillér, az internátus költségvetése 80,080 korona, tagjainak száma 215 volt.

— A *budapesti osztály* kulturális működéséről jelentést nem vettünk, valószínűleg azért, mert a *mult évben nem működött.*

(Debrecenben.)

— A *debreceni osztály* működése a múlt év őszén megnyitott középiskolai internátus fentartására terjedt ki, amely azonban a *hozzá fűzött várakozásokat nem valósította meg*, mert 200 tanuló helyett *csak 54 bentlakó jelentkezett* s így annak jövedelme *elenyészően csekély*. Ugy, hogy, ha az annuitásokat most kellene már fizetnünk, *egyesületünk igen nehéz helyzetbe jutna.*

— Az osztály széleskörű intézkedéseket tett az internátus benépesítésére s remélhető, hogy a jövő tanév szerencsésebb lesz. Megemlítem itt, hogy *Debrecenben egy helyi kultúregylet van alakulóban*, amely ezen internátust *átvenni készül*, amit nekünk a legnagyobb örömmel támogatnunk kell, mert sem a várossal kötött szerződés jóváhagyva, sem az építkezés és berendezés költségei leszámolva nincsenek, sem a múlt évben adott 1000 korona előleg megtérítve nekünk nem lett.

(Az oláhok közt.)

— A *fehértemplomi fiók* tagjainak száma 159 volt, bevétele 1068 korona 85 fillér, a kiadások mind kulturális célokra fordítottak, mezezetesen: az iskolás gyermekek jutalomkönyveire, könyvtárakra, ismeretterjesztő előadásokra, zenedékre. *Az osztály elősegítette a második délvidéki szini kerület létesítését s a nemzetiségi vidéken hiven teljesítette azokat a feladatokat, amelyeket a közművelődésnek nemzeti szellemben való terjesztése érdekében magára vállalt.*

— A *nagykikindai fióknak* 26 tagja volt. Az ottani magyar dalkör állandó elhelyezése érdekében felmerült a kulturház létesítésének terve.

— A *lugosi osztály* tagjainak száma 70. Kulturális célra fordítottak 147 K 47 fillért, vagyona 1076 korona 95 fillér, működésének súlypontja a Lugoson felállítandó tanítói internátus mielőbbi létesítésére irányult.

— *Krassószörénymegye* már viszonyainál fogva is legnagyobb figyelmünkre tartván számot, annak kulturális érdekei szolgálatára minden lehető áldozatot meghoztunk. Így szegedi internátusunkban 4 kedvezményes helyet adunk évenként *krassószörénymegyei ifjaknak*, DMKE-könyvtárakat tartunk fenn Bethlenháza, Czikklobányán, Ferencfalván, Lugoson, Oraviczában, Orsován és Resicabányán. Tüzetes és indokolt felterjesztést tettünk a földmivelésügyi miniszter urhoz az *igazfalvai állami iskolával kapcsolatos népinternátus felépítése iránt*, amelynek feladata lenne az ott szétszórta élő magyarság gyermekeinek megmentése, minthogy azok az eloláhosodás veszélyének vannak kitéve. Nagy gondot fordítottunk a szabadoktatás minél szélesebb körben való kiterjesztésére és már ez idén 120 díjazott ilyen előadás tartott a megye különféle helyein. Ezenkívül járattunk *magyar gyermeklapot*. Számos krassószörénymegyei óvodáknak és magyar verses és dalos könyveket küldtünk.

Figyelemmel kísértünk minden itt megnyilatkozó kulturális mozgalmat és szeretettel karoltuk fel dr. Seyler Gyula királykegyei orvos által kezdeményezett *„Királykegyei közművelődési egyesület”*-et, amely az iskolás gyermekek ruhával és könyvekkel való ellátása és egy ifjúsági egyesület létesítése érdekében fáradozik, tagjainak száma pedig 32.

— *Palánkai fiókunk* tagjainak száma 70, működése a DMKE-könyvtár kezelésére, szabadoktatási előadások tartására, szegény tanulók segélyezésére s az állami magyar da-